

Кошів І.Р.,

*магістр кафедри вокально-хорового,
хореографічного та образотворчого мистецтва
факультету початкової освіти та мистецтва,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
м. Дрогобич, Україна
(irakoshiv.cute@gmail.com)*

Авторська манера письма як ознака

виходу живописця на високий рівень майстерності

У статті розкривається поняття «авторська манера письма» («авторська живописна техніка»), визначається його місце і роль у системі живописного вираження зображуваного, подається аналіз його як виразного чинника і показника визнання живописця, виходу його як творчої неординарної особистості на високий рівень виконавської майстерності. У цьому плані зокрема зазначено, що мистецтво живопису характеризується не лише розмаїттям властивих йому виражальних засобів, типових прийомів і технологій їх безпосередньої реалізації у творах, а й авторською манерою унаочнювати задумане. Її особливість підкреслюється двома характерними аспектами: 1) зростає рівень оригінальності твору; подача відтворюваного наповнюється новизною; реально засвідчується, що художник працює творчо, шукає новітні сутнісно і технічно виражальні концепції, здатні по-особливому розкривати його індивідуальне бачення світу та показувати відповідність його творчих поступів сучасним мистецьким тенденціям; 2) авторська манера письма, вишукана автором специфіка технічної подачі зображуваного постає як проявник високого рівня виконавського вишколу живописця; роботи такого формату постають безпосереднім свідченням виходу живописця на високий рівень майстерності, становлення його справжнім «метром» живописного мистецтва. У підсумку підкреслюється, що, увійшовши у «систему» власне авторського художньо-творчого вираження задуманого, митець не просто здобуває собі «ім'я», стає відомим, знаним, а й умовно ставить на своїх художніх витворах «штамп високої творчості та професійного виконавства».

Ключові слова: мистецтво, живопис, вираження, авторська техніка.

The author's style of writing as a sign of the painter's achievement of a high level of skill

The highlighted materials reveal the concept of «author's style of writing» («author's painting technique»), determine its place and role in the system of pictorial expression of the depicted, provide an analysis of it as an expressive factor and indicator of the painter's recognition, his rise as a creative extraordinary personality to a high level of performance skills. In this regard, it is specifically stated that the art of painting is characterized not only by the variety of expressive means peculiar to it, typical methods and technologies of their direct implementation in the works, but also by the author's manner of visualizing what is intended. Its peculiarity is emphasized by two characteristic aspects: 1) the level of originality of the work increases; the playback is filled with novelty; it really proves that the artist works creatively, looks for the latest essentially and technically expressive concepts, capable of revealing his individual vision of the world in a special way and showing the correspondence of his creative processes to modern artistic trends; 2) the author's manner of writing, the specifics of the technical presentation of the image refined by the author appear as a manifestation of the high level of the painter's performance education; works of this format are a direct evidence of the painter's rise to a high level of skill, his becoming a real «meter» of painting art. In conclusion, it is emphasized that having entered the «system» of the author's own artistic and creative expression of the idea, the artist not only acquires a «name» for himself, becomes famous, well-known, but also conventionally puts a «stamp of high creativity and professional performance» on his artistic works.

Key words: art, painting, expression, author's technique.

Постановка проблеми. Образотворче мистецтво – це світ чарівності, краси, захоплень, фантазій, гри реального з уявним. У ньому людина поглиблює свої знання про довкілля, природу, формує й удосконалює своє образне бачення їх розмаїтого «живого» та «предметно-речового» наповнення, шукає шляхи і виробляє механізми всякого можливого художнього відображення суцього і уявного, зримого і незримого (Беспалий, 2011: с. 288). Мабуть, не знайдеться такої людини, яка б ніколи не цікавилася цим дивовижним світом, оскільки він завжди вабить, інтригує, зачаровує. Ці його властивості і сьогодні є дієвими, незважаючи на те, що йде війна. Навіть попри запеклу боротьбу із загарбниками, коли всі думки зосереджені на організації протистояння ворогу та допомоги нашим доблесним військовим, образотворче мистецтво продовжує бути актуальним і

корисним. У сьогоднішніх його тематиках славиться непоборний дух українського народу, його незламна міць, велич і гідність. Водночас українські митці творчо працюють і в інших сферах, дивують новітніми баченнями суті художнього, мистецького, розуміння краси у мистецтві і т. ін.

Підняте нами питання зосереджуємо на тому, що ті чи ті різноманітні мистецькі інновації унаочнюються не лише вираженням новизни авторських думок художників, а й втіленням їх у виконуваних ними творах безпосередньо оригінальними авторськими техніками. У такому ракурсі авторська манера художника постає ще й своєрідною «візиткою» для нього, означає його «ім'я» через певний напрацьований «почерк» (Дроздова, 2006: с. 34). А це вже тією чи іншою мірою говорить про відповідний рівень майстерності художника і, безумовно, є цікавим у дослідженні його творчості.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Вивченням авторських манер письма фарбами, пастеллю дослідники живопису займаються здавна. За доволі тривалий час досліджено дуже багато. Відповідно, може здаватися, що у цій сфері живописної справи вже все відкрито, і мистецтвознавцям тут шукати нічого. Проте це далеко не так. З кожним новим витком розвитку живописного мистецтва народжуються нові концепції вираження зображуваного, наповнення його порівняно дещо іншими, а іноді й радикально протилежними смислами, якостями, характеристиками і т. ін. (Прядко, 2016: с. 127). І лиш тільки те чи те нове презентується у безпосередній роботі художника, науковці вже починають цікавитися ним, з'ясовувати його суть, а коли воно чогось варте, то переходять до детального обстеження і вивчення. Під проводом такого з'являються наукові праці, в яких описуються інновації у царинах сучасного живописного мистецтва, аналізуються конкретні творчі поступи живописців сьогодення, їх особливі авторські техніки, манери письма. Доречними тут є нароби А. Алтухової, М. Азаркіної, Е. Белкіної, О. Бучачого, А. Величенко, С. Глущука, І. Гуцула, В. Жердзіцького, О. Музики, М. Осадци, О. Прядка, І. Солодовнікова, В. Шпака, М. Яремківа та ін. Відтак, до розгляду відповідних питань і ми хочемо додати свою певну лепту, представити свою

точку зору і своє бачення значимості авторської манери письма живописця.

Мета статті. Розкрити суть та визначити місце і роль поняття «авторська манера письма» у живописному вираженні зображуваного, охарактеризувати його як виразну ознаку виходу живописця на високий рівень майстерності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Образотворче мистецтво, усі його різновиди, твори, які народжуються властивими їм засобами, завжди наповнені життям, відображають і урізноманітнюють його певними смислами, настроями, енергіями тощо. У цьому – їхня природа (Шпак, 2013: с. 9).

Розглядаючи сферу живопису, приходимо до розуміння, що засобів вираження зображуваного, технік і прийомів його безпосереднього унаочнення тут чимало. Усі вони наче велика «абетка мови», за допомогою якої можна складати різні слова, речення, розповіді. Саме в такому ракурсі виражаємо своє розуміння діапазону виражальних можливостей живописних робіт, загалом тієї художньої мови, якою оперують у царині живопису.

Провівши певний аналіз різних живописних технік і технологій, можемо зазначити таке. Ціла низка саме тих технік і технологій, якими митці послуговувалися у далекому та майже вчорашньому минулому, наприклад, у добу великого Ренесансу, далі під час процвітання бароко, рококо, романтизму, реалізму, імпресіонізму, потім ще ближче до наших часів, коли весь світ полонився розмаїтими модерністськими ідеями, стали «класикою», основами вишколу малярської майстерності. Окрім того, з розвитком світу розвивається й мистецтво, з'являються нові тенденції у розумінні мистецтва, баченні його змісту, можливостей, задач (Прядко, 2016: с. 128). Змінюються і вподобання самих художників, контексти їх відповідей на запити суспільства. Усе це тією чи іншою мірою відбивається у змістах виконуваних художниками робіт, у художніх манерах втілення задуманого ними.

Посеред усього зазначеного актуалізуються безпосередні манери письма живописними матеріалами. Особливого значення у цьому плані сьогодні набув саме авторський стиль унаочнення задуманого.

Авторська техніка (авторська манера письма) – зображальна техніка, яка в принципі відрізняється від технік, які вже існують у тому чи тому виді образотворчого мистецтва (Бачуріна, 2021: с. 9). Це «плід» творіння художника, який він віднаходить (створює) при виконанні певного художнього твору. У порівнянні з уже відомими й використовуваними живописними техніками авторська техніка класифікується власне як «нова техніка», створена «вперше» (Бучачий, 2019: с. 26). За своєю природою вона може бути взагалі інноваційним відкриттям, тобто таким «стилем» («манерою») письма, що досі не існував. З іншого боку, це може бути поєднання автором певних відомих технік малювання, проте в цьому синтезі «породжується» якийсь досі не використовуваний принцип живописної подачі зображуваного, тобто таке письмо, яке не має аналогів.

Цьому питанню надаємо особливу увагу. Причиною такого акцентного зосередження на ньому виступає бачення у самій суті авторської манери роботи живописця двох важливих моментів.

Перший полягає у тому, що вироблена автором «індивідуальна» техніка (авторський стиль вираження зображуваного) рано чи пізно стає визначником і популяризатором його імені. Це означає, що коли митець багато працює у такій техніці, регулярно бере участь у виставках з такими своїми роботами, тоді її представлення стає частим. Глядачі запам'ятовують «почерк» художника і відтак вже можуть упізнавати його картини серед подібних творів інших митців.

Другий момент логічно витікає з першого. Зміст його можна виразити так. Будь-яка систематична наполеглива праця так чи інакше завжди приносить певний позитивний результат. Якщо тією працею є робота художника, і все, що нею твориться, досягається з великим бажанням виразити щось оригінально, по-новому, не типово, як у всяких традиційних підходах і способах, то вона неодмінно поставатиме особливою. Про виразника такої особливості ми вже зазначили вище. Тобто це авторська манера виконання зображень, зокрема засобами живопису. Водночас було також зазначено, що через авторську манеру письма (стиль художньої подачі унаочнюваного) ми, як глядачі, вже здатні візуально визначити, чию роботу розглядаємо,

хто її автор. Однак, яким би не був талановитий художник і що б він не придумав, не вигадав, не винайшов, за раз – два практичного застосування, як і за такий же мінімум публічного презентування цієї своєї художньо-творчої інновації ще не відбудеться її глибокого «колективного» запам'ятовування. Отже, тут важливе значення має кількісний показник, тобто регулярна живописна практика і не менш регулярні представлення напрацьованого публіці. Та найголовніше, що постійна цілеспрямована робота удосконалює набуті вміння і навички (Шпак, 2013: с. 96). А звідси випливає, що це приводить до зростання майстерності художника, шліфує його технічну вправність, роботу над пошуками образів, сюжетів, посилює потяг до творчості та індивідуального вираження в ній.

У результаті утворюється своєрідне «замкнуте коло» процесів. Спочатку цілеспрямована систематична творча робота «виформовує» авторську манеру письма (авторську техніку). Звісно, йдеться про безумовно індивідуальну та неодмінно ціннісну манеру (техніку) з позицій вираження нового у мистецтві, у сферах художнього, творчого тощо. Потім через регулярні представлення таких творів на виставках, в інших сферах та заходах масової демонстрації художніх робіт, напрацьоване «робить ім'я» художнику. Його почерк, манера, стилістика трактування зображуваного запам'ятовуються та упізнаються. Однак сягаючи вершин живописної майстерності, істинний митець ніколи не зупиняється на досягнутому. Він знову, наче заново, поринає у пошуки ще чогось новішого, неординарного, інтригуючого та чарівного. І цей шлях у своїй формулі буквально повторюється, дублюється, проте у професійному форматі досягнута виконавська майстерність митця вже має визнання та «ім'я».

Як приклад такого можна звернутися до творчих досягнень низки видатних українських митців-живописців, а саме: Марії Приймаченко (Примаченко), неперевершеної майстрині у сфері народного малярства, з її оригінальним світобаченням та неординарною стилістично-декоративною манерою вираження своїх чудернацьких тварин, рослин, «буденних» сюжетів про людську працю; Олекси Новаківського, харизматичного живописця з явно вираженою темпераментною манерою

оперування монументальністю форм, пластичною грою витіюватих ліній, експресією кольору і т. ін.; Івана Марчука, безумовного мистецького генія, патріарха українського авангарду, з його неповторною дивовижною авторською «пльонтаною» технікою; Анатолія Криволапа, метра експресивного нефігуративного живопису та пейзажу, з його відвертим експериментуванням у подачі зображуваного вкрай насиченими барвистими тонами; Євгенії Гапчинської, галеристки, ілюстраторки, творця добрих, світлих і милих образів з веселими дитячими обличчями, які неодмінно «дарують» абсолютний позитив; Мирослава Ясінського, з монументальною передачею яскравих барвистих образів, наповнених глибоким психологізмом та філософськими роздумами про смисли земного і духовного життя. І таких митців можна перелічувати досхочу.

Висновки. Зводячи все до загального аналізу, зазначаємо, що мистецтво живопису характеризується не лише розмаїттям властивих йому виражальних засобів, типових класичних прийомів і технологій їх безпосередньої реалізації у творах. Важливе і яскраве місце тут посідає авторська манера художника «висловлювати» задумане у виконуваний роботі. Її особливість підкреслюється двома характерними аспектами. У першому, коли зображуване написане не якоюсь звичайною «типовою» живописною технікою, а власне «авторською», неодмінно зростає рівень оригінальності твору, подачі відтворюваного у такому художньому контексті, якого світ мистецтва ще не бачив. Це безумовно є чинником художньої інновації у виконаній роботі. Також це є конкретним доказом того, що художник працює творчо, шукає новітні сутнісно і технічно виражальні концепції, здатні по-особливому розкривати його індивідуальне бачення світу та засвідчувати відповідність його творчих поступів сучасним мистецьким тенденціям. У другому аспекті авторська манера письма, вишукана автором специфіка технічної живописної подачі зображуваного постає як проявник високого рівня виконавського вишколу живописця, безпосереднім свідченням його «метрівської» майстерності. Характерним вважаємо й те, що, увійшовши у таку «систему» художньо-творчої виражальності, митець не просто здобуває собі «ім'я», стає відомим, знаним, а й

умовно ставить на своїх творіннях «штамп високої творчості та виконавства».

Список використаної літератури

1. Бачуріна, Р. (2021). Основи фахової майстерності студентів засобами декоративної композиції. *Традиції та новітні технології у розвитку сучасного мистецтва*: Збірник матеріалів VII Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Черкаси, 23 квітня 2021 р.). Черкаси: Вид. Третьяков О. С. 8–10.
2. Беспалий, В. (2011). Мистецтво. *Культурологічний словник* / за ред. В.І. Рожка, О.В. Антонюка. Київ: НМАУ ім. П.І. Чайковського. С. 287–289.
3. Бучачий, ОВ., Гуцул, І.А., Лашко, І.В. (2019). Живопис. Техніки малярства. Кам'янець-Подільський: Аксіома. 126 с.
4. Дроздова, М.А. (2006). Психологія мистецтва. Ніжин: Аспект-Поліграф. 104 с.
5. Прядко, О.М. (2016). Еволюція станкового живопису та його технологічні складові. *Вісник КНУКіМ*. № 34. С. 126–135.
6. Шпак, В.О. (2013). Основи живопису. Київ: [б. в.]. 256 с.: іл.